

Siti Musdah Mulia

Door: Anne Dijk

Prof. Dr. Siti Musdah Mulia is activiste voor democratie, mensenrechten en gendervraagstukken. Musdah werd geboren op Sulawesi (Indonesië, 1958) en getogen in een traditionele familie waarin de islam en plaatselijke tradities strikt werden gepraktiseerd. Als meisje moest zij zich gedragen door te gehoorzamen aan de wensen van haar familie. Toen ze aan een islamitische universiteit in Jakarta studeerde kreeg ze een andere kijk op de islam. Haar denken en ideeën over islam zijn geïnspireerd door Dr. Harun Nasution, een Indonesische islamitische geleerde die bekend staat als een rationalist in het interpreteren van de Koran.ⁱ

Tawhid

Musdah Mulia is een hervormer op het gebied van het interpreteren van de islam. Zij is van mening dat de traditionele interpretatie van de Koran en *ahadieth* (overleveringen van de Profeet Mohammed) niet meer relevant zijn in de huidige sociale context. Het hervormen en herinterpreteren van de islam is nodig zodat de islam als religie ook kan functioneren voor de sociale rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid voor de gehele mensheid. Deze waarden behoren tot de belangrijkste boodschappen van de Koran.

Elke moslim gelooft in het principe van *tawhid*: er is geen God dan Allah. Dit heeft als direct gevolg dat er geen schepsel gelijk is aan God en dat mensen onderling dus gelijk(waardig) zijn. Niemand kan of mag dan ook andere mensen zaken opleggen. Een koning is geen God van zijn volk, de man is geen God voor zijn vrouw of andersom en de rijken zijn geen God voor de armen. Ze kunnen ook nooit een God zijn, daarom kunnen mensen andere mensen ook niet vergoddelijken. Vrees en onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan de koning, de leider, de baas of een echtgenoot zijn een ontkenning van het monotheïsme, aldus Musdah.

Gelijkheidsprincipe

Als moslim gelooft zij dat de geopenbaarde essentie van de Islam intrinsiek humanistische waarden heeft. De islam propageert volgens haar dan ook zeer sterk het beginsel van gelijk(waardig)heid onder de gehele mensheid en dus ook tussen man en vrouw. "Alle mensen zijn gelijkwaardig geschapen door God" (Musdah). Volgens haar is het enige dat de mensen van elkaar onderscheid ieders individuele kwaliteit in de aanbidding van God en "de Enige die de kwaliteit van de menselijke aanbidding kan beoordelen, is God Zelf". De relatie tussen man en vrouw moet daardoor ook altijd gebaseerd zijn op respect en gelijkwaardigheid. Binnen het huwelijk tonen ze elkaar respect, helpen ze elkaar en vullen ze elkaar aan. Dit is in overeenstemming met de uitspraak van de Profeet. "Al-mar'atu syaqa'iqu al-rijal" (de vrouwen zijn de zussen van de mannen).

De Islam benadrukt volgens Musdah ook de het gelijkheidsprincipe onder de gehele mensheid. Volgens haar belichten alle leerstellingen van de islam de gelijkheid van mensen in status, ongeacht hun geslacht, kleur, huid, geografische ligging, sociale status, zoals voorzien in de Koran 49:13 "O, mensdom! Wij hebben u uit man en vrouw geschapen en Wij hebben u tot volkeren en stammen gemaakt, opdat gij elkaar mogen kennen. Voorwaar, de meest edele persoon onder jullie aan de kant van Allah is degene onder jullie die het meest religieus devoot is aan Allah. Voorwaar, Allah is de Alwetende." Zelfs al is er een groot verschil tussen mensen, dan is een dergelijk verschil niet bedoeld om elkaar te onderdrukken, te discrimineren of vijandig te worden naar elkaar. Musdah zegt dat het belangrijkste doel van het creëren van de mens een nobel doel is geweest: en dat is, om elkaar te leren kennen en om wederzijds begrip te bouwen tussen mensen.

Mensenrechten

Musdah probeert vrouwen bewust te maken van hun rechten als persoon met een eigen wil en wensen. Bijvoorbeeld dat een vrouw het recht heeft om een andere politieke partij te kiezen dan haar man. Het principe van gelijk(waardig)heid in het gezinsleven vertaalt zich praktisch in een

eerlijke verdeling van taken en verantwoordelijkheden. Dat betekent niet dat de taken en verantwoordelijkheden van exact hetzelfde moeten zijn, maar wel dat ze verdeeld moeten worden, afhankelijk van welke afspraken man en vrouw maken. Bij de verdeling van de taken, zowel binnen als buiten het huishouden, moet rekening worden gehouden met de veiligheid van vrouwen. De taken en verantwoordelijkheden in het huishouden zijn niet alleen de lasten van de vrouw of dochter, maar moeten gezamenlijk worden gedragen door man en vrouw, waarbij niemand onder druk gezet mag worden. Musdah wil ook een hervorming in het familierecht als het gaat om de rechten van buitenechtelijke kinderen, die nu marginaal zijn.

Verder wil ze de rechten van gemarginaliseerde groepen als homo's en prostituees beschermen. Ze wil ook dat polygamie door de wet wordt verboden. In haar boek *De Islamitische Staat* schrijft ze dat een islamitische staat de boodschap van *tawhid* moet uitstralen door alle mensen gelijk te behandelen, ongeacht hun achtergrond, en te streven naar broederschap, gelijkheid en vrijheid. Als voorzitter van de religieuze vrouwenorganisatie Fatayat NU (1990-2000) werkte ze aan de bewustwording van mensen van democratie.

Werk

Ze gaf les aan diverse universiteiten over de wereld en is sinds 2003 professor aan het Indonesische Instituut van Wetenschappen (LIPI). Dr. Mulia is tevens docent 'islamitisch politiek denken' aan de School of Graduate Studies van Syarif Hidayatullah, Islamitische Universiteit van Jakarta. Zij was Senior Adviseur van het ministerie van Religieuze Zaken van 2000-2007 en het hoofd van de onderzoeksafdeling van de Raad van Indonesische Ulema (religieuze geleerden) (MUI) van 2000-2005. Om bekendheid aan haar ideeën te geven schrijft ze onder andere artikelen en boeken, bijvoorbeeld: *Islamic Political Thought* (1999), *Reformist Muslimah* (2004); *Islam and Politics* (2003); *Islam and The Inspiration of Gender Equity* (2005); *Women and Politics in Indonesia* (2009), *Islam and Human Rights* (2010). Daarnaast geeft ze in binnen- en buitenland lezingen over islam, mensenrechten en gender. Sinds 2007 is zij de voorzitter van de Indonesische conferentie over religie voor de Vrede: een organisatie die interreligieuze dialoog, pluralisme en democratie bevordert.

Activiste

Musdah is een rolmodel voor veel vrouwen, omdat ze zich niet alleen actief inzet binnen vrouwenbewegingen, maar ook een getrouwde vrouw, academica, activiste en een toegewijde moslim is. Die verschillende functies maken dat veel vrouwen zich in haar kunnen herkennen.

Hoewel er binnen Indonesië tegenwerking is van bijvoorbeeld traditionele islamitische geleerden, krijgt Musdah ook steun van gemarginaliseerde groepen en academici. Van verschillende, vooral westerse landen, kreeg ze waardering voor haar strijd voor mensenrechten in de vorm van prijzen. In 2007 ontving zij de 'International Women of Courage Award' van de Amerikaanse regering voor haar uitzonderlijke bijdrage aan de ontwikkeling van de gematigde islam en de bevordering van democratie en mensenrechten in Indonesië. In 2008 ontving zij ook nog eens de 'Yap Thim Hien Human Right' onderscheiding. Een van haar belangrijkste doelen op dit moment is om vrouwen te empoweren om zich, vanuit hun religieuze overtuiging, actief in te zetten voor vredeswerk.

ⁱ De informatie komt van de volgende Indonesische websites: www.fatayat.or.id, www.mujaahidahmuslimah.com, www.fatayat.org, www.gerakangay.blogspot.com.